

Demokratija je bankrot (2016)

Šta se desilo sa svim optimizmom iz prošle predizborne kampanje, sa svom tom pričom o nadi i promeni? Već decenijama polažemo nade u jednog kandidata za drugim, ali izgleda da ljudi konačno odustaju od te farse. Jedini koji celu ovu priču i dalje uzimaju za ozbiljno su demonstranti koji se igraju [demokratije na ulicama](#).

Zašto nas je demokratija izneverila? Da li su za to krivi partijski kadrovi, izborna komisija, nameštanje rezultata glasanja – neke od stvari koje bi se ispravile reformom izbornog sistema? To ne bi objasnilo zašto smo i dalje razočarani rezultatom, čak i kad „naš” favorit pobedi.

Da li korporativni uticaj kontroliše medije i onemogućava sprovođenje agendi „dobronamerih” političara? Naravno – ali kada je moć distribuirana prema količini profita, nemoguće je da to ne utiče na politiku. Dokle god privatna svojina postoji, bogati će uvek imati više moći nad našim društvom, bilo da mogu bukvalno kupe glasove ili ne.

Da li je sve to problem glomaznosti sistema? Da li bi iste procedure zapravo funkcionisale da ih samo primenjujemo na skupštinama opština ili mesnih zajednica? Svako ko je živeo u malom gradu zna da, iako politika na lokalnu može da bude ličnija, to ne izostavlja mogućnost otuđenja. Takođe, dopuštati da proizvoljno okupljen plenum određuje šta se sme i šta ne sme da se čini je još luđe nego ugnjetavanje od strane policije i poreskih službi.

Možda je problem u samoj demokratiji. Iskreno, kada je demokratija u potpunosti ispunila svoja obećanja? U drevnoj Atini, kada je ženama i robovima bilo zabranjeno da učestvuju? U vreme stvaranja Amerike, gde su mnogi od osnivača posedovali robove? Danas, kada svi navodno imamo pravo glasa, ali kad je samoopredeljenje suštinski izvan našeg domašaja više nego

ikad?

Nastavljmo da krivimo pojedine političare i pojedine partije, kao da je sve ovo stvar njihovih ličnih nedostataka. Ali, svaki sistem koji ne funkcioniše, dokle god ljudi koji ga koriste, ne postanu *savršeni*, je loš sistem. Šta ako neki političari stvarno misle dobro, ali ne postoji ništa što mogu da urade? Sve dobre namere na svetu neće pomoći ako je sam sistem pokvaren.

Zato, hajde da pokušamo sa drugim pitanjem:

Zašto pričamo o menjanju vlasti kada zapravo želimo da promenimo naše živote?

Odgovor je očigledan: zato što vlast ima više kontrole nad našim životima od nas samih. Ali menjanje samih pravila to neće popraviti. Da li je biranje između manjeg od dva zla zaista najbolji od svih mogućih svetova?

Zamislite da imamo punu kontrolu nad svojim životima. To je opcija koja se nikad neće pojaviti na glasačkim listićima. Kakve se odluke *mogu* postići glasanjem – i kakve vrste struktura su potrebne za njihovo sprovođenje?

Razmislite o tome šta se dešava u Pentagonu i Kremlju ili u kancelarijama svake gradske uprave. Dnevne aktivnosti su iste i pod demokratama i pod rebulikancima; nisu ništa mnogo drugačije danas nego što su bile pre sto godina. Mašinerija države nameće svoju logiku: administraciju, prinudu, kontrolu – ko god da njome upravlja. Političari mogu da nam obećavaju ceo svet, ali njihov posao je da ga drže izvan domašaja naših ruku – i da *vladaju* njime.

Naši preci su se snažno borili da svrgnu kraljeve koji su vladali nad njima. Kada su konačno uspeli, sačuvali su strukturu koju su kraljevi uspostavili – ista ministarstva, sudove i vojske – misleći da ta struktura može da se koristi zarad opšte dobrobiti. Ali ko god je na drugoj strani tog

aparata – bilo to kralj, predsednik ili biračko telo – podanici na kraju imaju isto iskustvo. Zakoni, administracija i policija u demokratiji su podjednako bezlični i represivni kao zakoni, administracija i policija jedne otvorene diktature. Problem je sama institucija vladavine, koja drži one nad kojima se vlada odvojene od sopstvene moći.

Kako je Oskar Vajld rekao, demokratija je „batinjanje naroda od strane naroda u ime naroda“. Suština demokratije nije samo kolektivno učestvovanje u donošenju odluka, nego i aparat kojim prisiljavamo ljude da poštuju odluke, glasali oni za njih ili ne. Čak i ako napravimo našu idealnu minijaturnu verziju demokratije – tzv. „direktnu demokratiju“ – to nam nikad neće doneti slobodu koju tražimo. Moramo da budemo ambiciozniji, da sanjamo više, da se prisetimo svojih predaka koji su živeli u vremenu pre vladavine kraljeva, i ugledamo se na one sfere života oko nas nad kojima politika i dalje nema potpunu kontrolu.

Hajde da odbacimo princip reprezentacije; jaz je uvek preširok između onoga što bismo mi uradili i onoga što se radi u naše ime. Hajde da odbacimo ideju da može da postoji samo jedno legitimno upravno telo, jedno usko grlo kroz koje sve odluke moraju da prođu. Hajde da stvorimo nove strukture koje promovišu autonomiju i slobodno umrežavanje, donoseći odluke zajednički, zato što biramo da saradujemo, čuvajući našu nezavisnost van toga. *Sloboda* nije ništa manje od toga.

Decentralizovana moć znači da svi mi možemo da upravljamo svojim životima i realizujemo svoje potencijale onako kako mi želimo. Kada su naše društvene strukture dobrovoljne, samo one koje su stvarno u zajedničkom interesu će opstati. Ovo možda neće biti lako u početku, ali sigurno je bolje od pokoravanja i straha od onih koji imaju korist od kontrole i hijerarhije.

Čekaj, hajde da budemo realni!

Sve ovo zvuči sjajno u teoriji, ali zar nas ne ostavlja na margini? Možda demokratija jeste trula do srži, ali je jedina

postojeća mogućnost. Kako možemo imati bilo kakav uticaj u društvu ako odbijamo da učestvujemo u parlamentarnoj trci?

Hajde da postavimo to pitanje na drugi način. Koji podsticaj političari imaju da nam daju ono što mi želimo ako ih samo lepo zamolimo? Korporacije će uvek imati više novca da ih kupe: dogovori na crno će uvek biti unosniji. Jedini način na koji možemo da preuzmemo inicijativu od moćnika je pretnjom da ćemo im oduzeti tu moć.

To mora da bude mnogo više od večitog biranja između različitih partija. Kada gradimo naš sopstveni momentum odozdo, razvijajući sposobnosti da napravimo promene koje nam trebaju direktno, političari su prisiljeni da žure ne bi li nas stigli, trudeći se da ispune sve naše zahteve pre nego što u potpunosti izgube legitimitet. Ako želimo da imamo uticaj na vlast, najefektivniji način za sve nas koji nismo milioneri ili partijske birokrate je da naprosto zaobiđemo zvanične kanale i suprostavimo se vlasti direktno. Dakle, isti principi koji nas vode ka odbacivanju parlamentarne demokratije – direktna akcija, uzajamna pomoć, sloboda i autonomija – su takođe jedini principi koji nam mogu omogućiti da imamo bilo kakvu realnu moć u njoj, dokle god ona postoji.

Prosjaci ne mogu biti izbirljivi. Kada se samo žalimo, koristeći etablirane kanale, suštinski odustajemo od moći da izaberemo između čega biramo. Hajde da naše delovanje bude reakcija na akcije vlasti. Hajde da postavimo našu sopstvenu agendu.

Bibliografski podaci

Autor	grupa CrimethInc
Naslov	Democracy is Bankrupt
Prevod	Nikolić Emil
Lektura	Mirko Protić, Milena Stanić, Aleksa Nešić

Izdavač	Klasna solidarnost
Godina	2022.